

BIJLAGE II

STRATEGISCH MEERJARENPROGRAMMA

NATUUR EN BIODIVERSITEIT

1. **Hoofddoelstelling**

Natuurlijke systemen, natuurlijke habitats, in het wild voorkomend flora en fauna beschermen, in stand houden, herstellen en monitoren, teneinde tegen 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit, met inbegrip van de diversiteit aan genetisch materiaal, binnen de EU een halt toe te roepen.

1.1. *Prioritaire gebieden voor actie*

- bijdragen aan de tenuitvoerlegging van het beleid en de wetgeving van de Gemeenschap inzake natuur en biodiversiteit, met name van de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG, en de integratie ervan in andere beleidsdomeinen bevorderen;
 - ondersteunen van de verdere ontwikkeling en tenuitvoerlegging van het Natura 2000 netwerk, met inbegrip van mariene habitats en soorten alsmede habitats en soorten in kustgebieden;
 - ondersteunen van het ontwerpen en de uitvoering van beleidsbenaderingen en -instrumenten voor monitoring en evaluatie van de toestand van de natuur en de biodiversiteit en van de factoren, de milieudruk en de reactiemechanismen die hen beïnvloeden, met name in verband met de verwezenlijking van de doelstelling om vóór 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit in de Gemeenschap een halt toe te roepen;
- en
- verbeteren van de kennis van de invloed van genetisch gemodificeerde organismen op ecosystemen en biodiversiteit: methodologieën voor risicobeoordeling.

MILIEUBELEID EN GOVERNANCE

2. **Hoofddoelstelling „klimaatverandering”**

Broeikasgasconcentratie stabiliseren op een niveau dat een opwarming van de aarde met meer dan 2 °C verhindert.

2.1. *Prioritaire gebieden voor actie*

- zorgen voor de tenuitvoerlegging van EU-verplichtingen uit hoofde van het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de VN inzake klimaatverandering en ontwikkelen van een strategie en een uitvoeringsprogramma voor de periode na 2012;
- ervoor zorgen dat de EU-economie en de EU-maatschappij, de natuur en de biodiversiteit, watervoorraden en de gezondheid van de mens zich aan de nadelige gevolgen van de klimaatverandering (een potentiële toename van de temperatuur met 2 °C ten gevolge van verhoogde broeikasgasconcentraties) aanpassen en de gevolgen van de klimaatverandering verlichten;
- zorgen voor de tenuitvoerlegging en het gebruik van op de marktwerking gebaseerde instrumenten, met name de handel in broeikasgasemissies, om te komen tot een kostenefficiënte beperking van de emissies in een kader voor na 2012.

3. **Hoofddoelstelling „water”**

Bijdragen aan een betere waterkwaliteit door de ontwikkeling van kostenefficiënte maatregelen ter bereiking van een goede ecologische toestand met het oog op de ontwikkeling tegen 2009 van het eerste stroomgebiedbeheerplan uit hoofde van Richtlijn 2000/60/EG ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1). Richtlijn gewijzigd bij Besluit nr. 2455/2001/EG (PB L 331 van 15.12.2001, blz. 1).

3.1. *Prioritaire gebieden voor actie*

- uitwisselen van voor het beleid relevante informatie en beste praktijken;
- verbetering van de integratie tussen wetenschap en beleid en overdracht van resultaten ter ondersteuning van lidstaten bij de voorbereiding van stroomgebiedbeheerplannen, met inbegrip van de voorbereiding van de maatregelenprogramma's op grond van Richtlijn 2000/60/EG en de integratie van maatregelen op basis van verwante richtlijnen, waaronder Richtlijn 91/271/EEG ⁽¹⁾, Richtlijn 91/414/EEG ⁽²⁾, Richtlijn 91/676/EEG ⁽³⁾, Richtlijn 96/61/EG ⁽⁴⁾, Richtlijn 98/83/EG ⁽⁵⁾ en Richtlijn 2006/7/EG ⁽⁶⁾;
- bijdragen aan de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de thematische strategie inzake de bescherming en het behoud van het mariene milieu;
- hydromorfologische maatregelen zoals het herstel van uiterwaarden en andere maatregelen in uitvoering van een richtlijn over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's.

4. **Hoofddoelstelling „lucht”**

Luchtkwaliteitsniveaus bereiken die geen aanleiding geven tot aanzienlijke gevolgen en risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu.

4.1. *Prioritair gebied voor actie*

- tenuitvoerlegging van de thematische strategie inzake luchtverontreiniging.

5. **Hoofddoelstelling „bodem”**

Beschermen van en zorgen voor duurzaam bodemgebruik door de instandhouding van de bodemfuncties, de preventie van bodembedreigingen, het verlichten van de gevolgen ervan en herstel van aangetaste bodems.

5.1. *Prioritaire gebieden voor actie*

- tenuitvoerlegging van de thematische strategie voor bodembescherming;
- en
- zorgen voor de bescherming en het herstel van de biodiversiteit in de bodem.

6. **Hoofddoelstelling „stadsmilieu”**

Bijdragen aan de verbetering van de milieuprestaties van de stedelijke gebieden in de Gemeenschap.

6.1. *Prioritair gebied voor actie*

- bijdragen aan een betere tenuitvoerlegging van het bestaande milieubeleid en de bestaande milieuwetgeving van de EU op lokaal niveau door de lokale autoriteiten te steunen en aan te moedigen hun stadsbeheer op een meer geïntegreerde wijze te benaderen, met inbegrip van de sectoren vervoer en energie.

⁽¹⁾ Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1).

⁽²⁾ Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen (PB L 230 van 19.8.1991, blz. 1). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2007/21/EG van de Commissie (PB L 97 van 12.4.2007, blz. 42).

⁽³⁾ Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PB L 375 van 31.12.1991, blz. 1). Richtlijn gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003.

⁽⁴⁾ Richtlijn 96/61/EG van de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (PB L 257 van 10.10.1996, blz. 26). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 33 van 4.2.2006, blz. 1).

⁽⁵⁾ Richtlijn 98/83/EG van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (PB L 330 van 5.12.1998, blz. 32). Richtlijn gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003.

⁽⁶⁾ Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit (PB L 64 van 4.3.2006, blz. 37).

7. Hoofddoelstelling „lawaaï”

Bijdragen aan de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van een beleid inzake omgevingslawaaï.

7.1. Prioritaire gebieden voor actie

— preventie en beperking van de schadelijke gevolgen van blootstelling aan omgevingslawaaï.

8. Hoofddoelstelling „chemische stoffen”

Tegen 2020 verbeteren van de bescherming van het milieu en de gezondheid tegen risico's van chemische stoffen, door de tenuitvoerlegging van de wetgeving inzake chemische stoffen, met name Verordening (EG) nr. 1907/2006 ⁽¹⁾ (REACH) en de thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden.

8.1. Prioritaire gebieden voor actie

- uitwisseling van voor het beleid relevante informatie, beste praktijken;
- verbetering van de integratie tussen wetenschap en beleid en overdracht van resultaten om een degelijke technische achtergrond ter ondersteuning van REACH tot stand te brengen;
- tenuitvoerlegging van de thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden.

9. Hoofddoelstelling „milieu en gezondheid”

Ontwikkelen van de informatiebasis voor een beleid inzake milieu en gezondheid (Europees actieplan voor milieu en gezondheid 2004-2010).

9.1. Prioritaire gebieden voor actie

- humane biomonitoring en gegevenskoppeling inzake milieu en gezondheid;
- bescherming van de ozonlaag om de negatieve gevolgen voor de gezondheid en het milieu te beperken.

10. Hoofddoelstelling „Natuurlijke hulpbronnen en afval”

- ontwikkelen en tenuitvoerleggen van beleid dat erop gericht is te zorgen voor een duurzaam beheer en gebruik van natuurlijke hulpbronnen en afval, de milieuprestatie van producten verbeteren, duurzame productie- en consumptiepatronen, afvalpreventie, terugwinning en recycling;
- bijdragen aan de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de thematische strategie inzake afval.

10.1. Prioritaire gebieden voor actie

- ontwikkelen en tenuitvoerleggen van een beleid inzake duurzame productie en consumptie, met inbegrip van het geïntegreerd productbeleid;
- bevorderen van het duurzame gebruik van natuurlijke hulpbronnen, met een levenscyclusbenadering, met inbegrip van ecologische, sociale en economische aspecten, teneinde milieuschade en economische groei van elkaar los te koppelen;
- bevorderen van afvalpreventie, terugwinning en recycling, met de nadruk op een levenscyclusvisie, eco-design en de ontwikkeling van recyclingmarkten;

⁽¹⁾ Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen (PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1).

- bijdragen aan de tenuitvoerlegging van het beleid en de wetgeving van de Gemeenschap inzake afval, met name Richtlijn 75/439/EEG ⁽¹⁾, Richtlijn 91/689/EG ⁽²⁾, Richtlijn 96/59/EG ⁽³⁾, Richtlijn 1999/31/EG ⁽⁴⁾, Richtlijn 2000/53/EG ⁽⁵⁾, Richtlijn 2002/95/EG ⁽⁶⁾, Richtlijn 2002/96/EG ⁽⁷⁾, Verordening (EG) nr. 850/2004 ⁽⁸⁾, Richtlijn 2006/12/EG ⁽⁹⁾, Richtlijn 2006/21/EG ⁽¹⁰⁾ en Verordening (EG) nr. 1013/2006 ⁽¹¹⁾.

11. Hoofddoelstelling „bossen”

Totstandbrengen, met name via een EU coördinatienetwerk, van een bondige en allesomvattende basis voor het beleid relevante informatie over bossen met betrekking tot klimaatverandering (gevolgen voor bosesystemen, mildering, substitutie-effect), biodiversiteit (basisinformatie en beschermde bosgebieden), bosbranden, de toestand van het bos en de beschermende functies van bossen (water, bodem, infrastructuur), alsmede bijdragen aan de bescherming van bossen tegen branden.

11.1. Prioritaire gebieden voor actie

- bevorderen van de vergaring, de analyse en de verspreiding van voor het beleid relevante informatie over bossen en interacties tussen bossen en het milieu;
- bevorderen van de harmonisering en de doeltreffendheid van bosmonitoringactiviteiten en systemen voor de verzameling van gegevens en gebruik maken van synergieën door tussen op regionaal, nationaal, communityniveau en mondiaal niveau ingestelde monitoringmechanismen verbanden te leggen;
- synergieën bevorderen tussen bepaalde aangelegenheden inzake bossen en milieu-initiatieven en -wetgeving (bijvoorbeeld Thematische Strategie voor bodembescherming, Natura 2000, Richtlijn 2000/60/EG);
- bijdragen aan duurzaam bosbeheer, met name door het verzamelen van gegevens met betrekking tot de verbeterde pan-Europese indicatoren voor duurzaam bosbeheer, aangenomen door de Ministeriële Conferentie over de bescherming van de bossen in Europa, bijeenkomst van deskundigen op 7-8 oktober 2002 te Wenen, Oostenrijk;
- capaciteitsopbouw op nationaal niveau en op dat van de Gemeenschap om coördinatie en richtinggeving inzake bosmonitoring mogelijk te maken.

12. Hoofddoelstelling „innovatie”

Bijdragen aan het ontwikkelen en demonstreren van innovatieve beleidsbenaderingen, technologieën, methoden en instrumenten ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het Actieplan inzake milieutechnologieën (ETAP).

12.1. Prioritaire gebieden voor actie

- de verwezenlijkingen van ETAP verder definiëren en optimaliseren door een betere planning en coördinatie, daadwerkelijke monitoring van de vooruitgang, het tijdig identificeren en opvullen van lacunes in de kennis, en het efficiënte gebruik van wetenschappelijke, economische en andere voor de uitvoering van het beleid relevante informatie;

⁽¹⁾ Richtlijn 75/439/EEG van de Raad van 16 juni 1975 inzake de verwijdering van afgewerkte olie (PB L 194 van 25.7.1975, blz. 23). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2000/76/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 332 van 28.12.2000, blz. 91).

⁽²⁾ Richtlijn 91/689/EEG van de Raad van 12 december 1991 betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PB L 377 van 31.12.1991, blz. 20). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 33 van 4.2.2006, blz. 1).

⁽³⁾ Richtlijn 96/59/EG van de Raad van 16 september 1996 betreffende de verwijdering van polychloorbifenylen en polychloorterfenylen (PCB's/PCT's) (PB L 243 van 24.9.1996, blz. 31).

⁽⁴⁾ Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (PB L 182 van 16.7.1999, blz. 1). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003.

⁽⁵⁾ Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende autowrakken (PB L 269 van 21.10.2000, blz. 34). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Besluit van de Raad 2005/673/EG (PB L 254 van 30.9.2005, blz. 69).

⁽⁶⁾ Richtlijn 2002/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 januari 2003 betreffende beperking van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen in elektrische en elektronische apparatuur (PB L 37 van 13.2.2003, blz. 19). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Besluit van de Commissie 2006/692/EG (PB L 283 van 14.10.2006, blz. 50).

⁽⁷⁾ Richtlijn 2002/96/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 januari 2003 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) (PB L 37 van 13.2.2003, blz. 24). Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2003/108/EG (PB L 345 van 31.12.2003, blz. 106).

⁽⁸⁾ Verordening (EG) nr. 850/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen (PB L 158 van 30.4.2004, blz. 7). Verordening laatstelijk gewijzigd bij Verordening van de Commissie (EG) nr. 323/2007 (PB L 85 van 27.3.2007, blz. 3).

⁽⁹⁾ Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PB L 114 van 27.4.2006, blz. 9).

⁽¹⁰⁾ Richtlijn 2006/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 15).

⁽¹¹⁾ Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PB L 190 van 12.7.2006, blz. 1).

- het bevorderen van de identificatie, demonstratie en verspreiding van innovatieve technologieën en praktijken, via acties die het Kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie aanvullen;
- informatie en goede praktijken tussen EU-actoren uitwisselen met betrekking tot de internationale handel in milieutechnologieën, verantwoord investeren in ontwikkelingslanden, tenuitvoerlegging van acties van de wereldtop inzake duurzame ontwikkeling (WSSD) die op milieutechnologieën betrekking hebben.

13. Hoofddoelstelling „strategische aanpak”

- de daadwerkelijke tenuitvoerlegging en handhaving van milieuwetgeving van de Gemeenschap bevorderen en de kennisbasis voor het milieubeleid verbeteren;
- zorgen voor efficiënter en coherenter beleid;
- de milieuprestaties van KMO's verbeteren;
- werktuigen aanreiken voor de ontwikkeling van milieubeleid en -wetgeving;
- zorgen voor passend toezicht op projecten door de Commissie.

13.1. Prioritaire gebieden voor actie

- de beoordeling van nieuwe beleidsmaatregelen verbeteren, met name bij hun aanvankelijke formulering en latere herziening;
- de kennisbasis voor het ontwikkelen en het ten uitvoer leggen van het beleid verbeteren door de oprichting van een gezamenlijk milieu-informatiesysteem en het ondersteunen van de uitvoering van het initiatief betreffende de mondiale bewaking inzake milieu en veiligheid (GMES);
- de beoordeling van de tenuitvoerlegging en de evaluatie achteraf verbeteren;
- voor het milieu schadelijke subsidies identificeren en geleidelijk afschaffen;
- meer gebruik maken van op de marktwerking gebaseerde instrumenten om tot een betere mix van beleidsinstrumenten te komen;
- in werktuigen voorzien ter ondersteuning van beleidsvormen inzake duurzame ontwikkeling, met name indicatoren;
- het Environmental Compliance Assistance Programme voor KMO's uitvoeren;
- de nodige stappen ondernemen met gebruikmaking van externe bijstand om het milieubeleid te ontwikkelen en ten uitvoer te leggen;
- voorzien in de instrumenten om technische en/of administratieve bijstand te verkrijgen met betrekking tot de identificatie, de voorbereiding, het beheer, de monitoring, audit van en toezicht op projecten, met inbegrip van LIFE III en LIFE+ projecten.

14. Hoofddoelstelling „Governance”

Tot een betere milieugovernance komen, met inbegrip van een grotere bewustwording inzake milieuvraagstukken en participatie van de Europese burgers in de besluitvorming op milieugebied.

14.1. Prioritair gebied voor actie

- in de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van het beleid en de wetgeving inzake milieu meer ruimte laten om de belanghebbenden, waaronder consumentenverenigingen en NGO's erbij te betrekken.

15. Hoofddoelstelling „NGO's”

Bevorderen van NGO's die hoofdzakelijk actief zijn op milieugebied op Europees niveau.

15.1. Prioritaire gebieden voor actie

- de deelname van NGO's aan de dialoog over de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van het milieubeleid versterken;

- de deelname van NGO's aan het Europees normalisatieproces bevorderen om te zorgen voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de belanghebbenden en de systematische integratie van milieuaspecten.

INFORMATIE EN COMMUNICATIE

16. **Hoofddoelstelling**

Zorgen voor een regelmatige en doeltreffende informatiestroom om de basis voor beleidsbeslissingen inzake het milieu aan te reiken en om de burgers toegankelijke informatie inzake de toestand en de evolutie van het milieu aan te reiken.

16.1. *Prioritair gebied voor actie*

- informatie verspreiden, eco-labelling, bewustwording bevorderen en specifieke vaardigheden ontwikkelen inzake milieuaangelegenheden, met inbegrip van de preventie van bosbranden.